

Diagnostiek onmisbaar voor gezondheid op maat

De uitdagingen in de gezondheidszorg schreeuwen om verandering. De zorgkosten rijzen de pan uit, terwijl Nederland door vergrijzing en een groeiend tekort aan zorgpersoneel afstevent op een dubbel zorginfarct. Vergrijzing is onafwendbaar en het aantrekken van voldoende personeel niet realistisch. Er resten drie opties: we geven (steeds) meer geld uit aan gezondheid en zorg, we leveren collectief fors gezondheid en zorg in, of we wenden onze innovatiekracht aan om mensen langer gezond te houden, patiënten sneller beter te maken en minder handen aan het bed te binden. Hollandbio, de belangenvereniging voor de Nederlandse biotech, kiest voor het laatste: Het is tijd voor een transitie naar gezondheid op maat, waarin ieder individu toegang heeft tot de voor hem of haar beste gezondheidsinterventie, op het juiste moment. Met brede inzet van innovatieve diagnostiek is dat niet slechts toekomstmuziek, maar vandaag al mogelijk.

Volop potentie en expertise...

We bevinden ons midden in een wereldwijde biorevolutie, gedreven door samenkomst van doorbraken in de biologie, kunstmatige intelligentie en de voortschrijdende automatisering. Daardoor begrijpen we steeds beter hoe ziekten ontstaan en hoe we deze opsporen, behandelen, of liever nog, voorkomen. Innovatieve diagnostiek maakt het mogelijk om in te zoomen op individueel niveau. Dat is belangrijk, want hoewel mensen in veel opzichten op elkaar lijken, zijn we ook allemaal uniek. Een behandeling die werkt voor jou, hoeft daarom niet voor een ander te werken. De Nederlandse biotech sector bulkt van de (bio)technologische innovaties die het stellen van diagnoses en de daaropvolgende keuze voor behandelingen helpen verbeteren. Van start-ups tot scale-ups en multinationals, van samenwerkingsverbanden tot stichtingen: ze ontwikkelen of benutten de nieuwste slimme meet- en analysemethoden als (whole genome) sequencing, 3Dcelkweek, organoïden, organs-on-a-chip, single cell sequencing, imaging, bioinformatica en artificial intelligence.

...om met slimme inzet van diagnostiek gezondheid op maat te realiseren.

Diagnostiek speelt een sleutelrol in de transitie naar ons ideaal: gezondheid op maat. Bij vermoeden van een aandoening zetten we diagnostiek in de huidige zorgpraktijk al volop in: meestal om te bepalen hoe het met de gezondheid van een individu gesteld is, om ziekte -of aanleg hiervoor- te bevestigen of uit te sluiten en mondjesmaat ook om te bepalen wat de best passende interventie is: van monitoren, tot preventie, behandelen of natuurlijk niets doen. Dankzij onderzoek en ontwikkeling gaat innovatie snel, en komt er steeds slimmere diagnostiek beschikbaar, die ons niet alleen in staat stelt om ziekte steeds eerder en nauwkeuriger op te sporen, maar ook om in één keer de beste behandeling te selecteren, in plaats van met een belastend, tijdsintensief en kostbaar proces van trial en error in de zorgpraktijk. Daarmee voorkomen we over- en onderbehandeling, bijwerkingen en verspilling, en besparen we patiënten een hoop leed doordat ziekte van kwaad tot erger gaat. Kortom: investeren in diagnostiek maakt het slimmer en beter benutten van ons zorgbudget mogelijk.

Op naar een lerend zorgsysteem

Bovendien draagt diagnostiek bij aan een lerend zorgsysteem, waarbinnen de zorg van vandaag de zorg van morgen helpt verbeteren. Data en inzichten uit diagnostiek geven namelijk een beeld van het historisch verloop van een aandoening en dragen daarmee bij aan de ontdekking van nieuwe ziekten¹ en nieuwe behandelingen². De Europese alliantie voor zeldzame ziekten, EURORDIS, roept dan ook terecht op³ om ook data van patiënten zonder diagnose vast te leggen. Het is daarbij essentieel dat alle gegenereerde data op gestandaardiseerde wijze, volgens uniforme standaarden in een gezamenlijke infrastructuur vastgelegd en ontsloten wordt voor secundair gebruik: onderzoek en ontwikkeling door zowel publieke als private partijen.

¹ Bijvoorbeeld de ontdekking van een nieuwe aangeboren metabole ziekte door onderzoekers van het UMC Utrecht.

² Bijvoorbeeld de ontdekking van een behandeling voor een zeer zeldzame vorm van epilepsie door onderzoekers van het Erasmus MC.

³ Zie "The Future of rare diseases starts today: recommendations from the rare 2030 foresight study" van EURORDIS.

De rode loper uit voor diagnostiek

De weg van lab naar praktijk voor diagnostische innovaties is complex, en vaak zelfs onduidelijk. Dat staat het benutten van de maatschappelijke en economische waarde van diagnostiek voor gezondheid op maat in de weg. Wij zien graag dat iedereen in Nederland, gezond of ziek, gelijke toegang heeft tot de best passende diagnostiek en daaropvolgende behandeling. Dat kan door:

- **Gezondheid op maat als stip op de horizon in beleid voor een toekomstbestendig zorgstelsel**, met daarin een prominente rol voor diagnostiek;
- **Een (inter)nationale gezondheidsdata-infrastructuur**, die gezondheidsdata ontsluit voor primair gebruik in de zorg, maar ook voor secundair gebruik voor onderzoek en ontwikkeling door publieke en private partijen.
- **Stimulerende wet en regelgeving voor de ontwikkeling van nieuwe diagnostica**, zowel op Europees niveau als in de nationale interpretaties: de wettelijke vereisten van o.a. de IVDR en MDR tot de AVG, de Data Act en de AI act moeten innovatie aanjagen en helder en eenduidig van toepassing zijn op alle partijen.
- **Een adaptief en lerend zorgsysteem, waarin diagnostische innovaties zich in de praktijk kunnen bewijzen**. Hiermee doorbreken we de catch22 dat innovaties slechts ingezet worden wanneer ze bewezen (kosten)effectief zijn, maar dit bewijs alleen geleverd kan worden door de innovatie in te zetten in de praktijk.
- **Een passende beoordeling en vergoeding met heldere procedures**. Diagnostische interventies kosten geld, maar leveren, in tegenstelling tot de meeste geneesmiddelen of andere medische handelingen, zelf geen gezondheidswinst of kostenbesparing op. Diagnostiek kan echter wél de data genereren die gezondheidswinst of kostenbesparing mogelijk maakt. Direct, wanneer diagnostiek gekoppeld is aan de inzet van een geneesmiddel (companion diagnostic), of meer indirect, zoals bijvoorbeeld bij screeningprogramma's of het sequencen van een tumorgenoom. Daarnaast heeft een diagnose, of juist het uitsluiten daarvan, op zichzelf al waarde voor mensen. Diagnostica vergen een eigen, passend beoordelings- en vergoedingskader, met voorspelbare en eenduidige procedures, vaste tijdslijnen en inspraakmogelijkheden.

